

Klimaat adaptatie in de Achterhoek

JUNI 2021

Het klimaat verandert en dat heeft ook gevolgen voor de Achterhoek.

De afgelopen drie jaar was het extreem droog. Dat ging gepaard met hittegolven maar ook met extreme neerslag en onweer. De gevolgen waren niet mis: veel beken vielen droog, opbrengsten in de landbouw waren fors lager en in sommige delen van de Achterhoek overleefden landschapsbepalende bomen, zoals beuken, de droogte niet. Niet alleen economie en natuur lijden onder de veranderingen: tijdens hittegolven neemt de arbeidsproductiviteit af en sterven er mensen onnodig door de hitte.

Nederland heeft in het Deltaprogramma Ruimtelijke Adaptatie bepaald dat we in 2050 klimaatrobust willen zijn. Klimaatadaptatie vergt forse aanpassingen in de openbare ruimte, het overheidsbeleid en het gedrag van inwoners en bedrijven. Gemeenten hebben een sleutelrol in deze aanpassing als het gaat om de openbare ruimte en de contacten met inwoners en bedrijven. Klimaatadaptatie verdient daarom een nadrukkelijke plek in partijprogramma's en collegeakkoorden.

Het Bestuurlijk Overleg samenwerking Water Achterhoek+, bestaand uit 11 gemeenten*, waterschap Rijn en IJssel en Vitens, roept de politieke partijen in de Achterhoek op om:

- Klimaatadaptatie op te nemen in uw partijprogramma.
- Bij de besprekingen voor een bestuursakkoord voor de periode 2022 – 2026 klimaatadaptatie als een van de speerpunten aan te merken.
- Klimaatadaptatie te beleggen bij of te laten coördineren door één wethouder.
- Voldoende - extra - geld en capaciteit vrij te maken voor het veranderingsproces en het aanpakken van knelpunten.

* De gemeenten Aalten, Berkelland, Bronckhorst, Doesburg, Doetinchem, Lochem, Montferland, Oost Gelre, Oude IJsselstreek, Winterswijk, Zutphen.

Klimaatstresstest

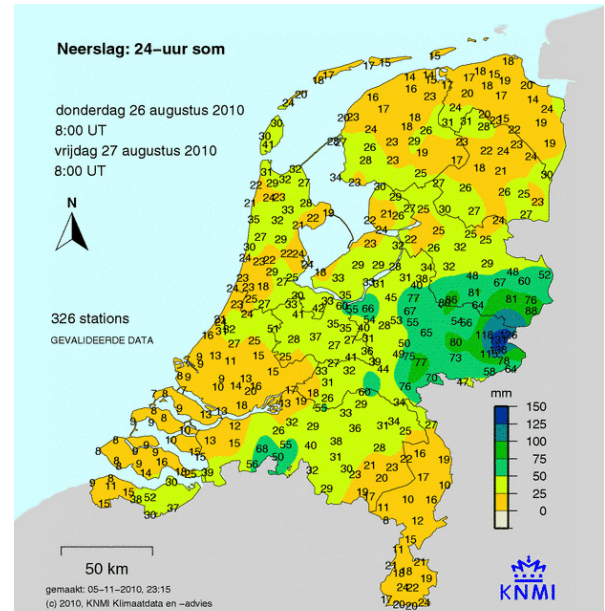
Afgelopen jaren hebben alle gemeenten een klimaatstresstest uitgevoerd en daarbij knelpunten blootgelegd. U kunt de klimaatstresstesten inzien via de website www.weetvanwater.nl/klimaatatlas. Op die website treft u ook veel voorbeelden van wat er al gedaan is en wordt aan klimaatadaptatie. In de komende jaren moeten de knelpunten worden aangepakt. Daarvoor is bestuurlijke aandacht en inzet nodig.

Eén coördinerende wethouder

Klimaatadaptatie is veelal gestart vanuit het waterdossier. Maar veel van het werk dat gedaan moet worden heeft betrekking op de (her)inrichting en ontwikkeling van de buitenruimte en woningbouw. Daarnaast ligt er een belangrijke taak voor het sociaal domein en onderwijs om inwoners en zorgverleners er toe te bewegen tijdens hittegolven extra aandacht te geven aan kwetsbare groepen.

Het moet een plek krijgen in de Omgevingsvisie, bouwbeleid en bijvoorbeeld vergunningen voor evenementen.

Al met al redenen om klimaatadaptatie een stevige plek te geven in collegebesprekingen. En om versnippering van beleid te voorkomen pleiten wij er dan ook voor om Klimaatadaptatie te laten coördineren door één wethouder.

Beken vielen droog en grondwaterstanden daalden zo diep dat bomen en planten verdroogden

Integrale aanpak landelijk gebied

De droogte van de afgelopen zomers was aanleiding voor een breed gedragen "Aanpak Droogte in de Achterhoek". Overheden, natuurorganisaties, landbouw, Vitens en anderen hebben de handen ineengeslagen om droogte en wateroverlast in het landelijke gebied aan te

pakken. Bestuurders hebben aangegeven dat het niet alleen om water mag gaan, er wordt gewerkt aan een gebiedsgerichte, integrale aanpak voor alle weersextremen. Daarbij wordt afstemming gezocht met andere dossiers zoals de Regionale Energie Strategie, de Stikstof-opgave, N-2000, Nationaal Bomenplan enzovoorts.

Stedelijk gebied

Aanvullend op de aanpak in het landelijk gebied liggen er voor de gemeenten in de Achterhoek flinke uitdagingen voor het stedelijke gebied:

- Aanpassing van de openbare ruimte zodat we beter om kunnen gaan met hitte: meer groen en schaduw.
- Het opstellen van een lokaal of regionaal hitteplan waarin zorginstellingen, mantelzorgers en de kwetsbare mensen zelf worden betrokken.
- Uit de stresstesten komen veel locaties naar voren waar het water tijdens hevige buien onvoldoende snel afgevoerd kan worden. De kans op schade in woningen en bedrijfsgebouwen is groot. Gemeente, waterschap én eigenaren moeten nagaan of er maatregelen genomen kunnen en moeten worden en wie daarvoor aan zet is. Sommige knelpunten kunnen op korte termijn worden aangepakt. Andere knelpunten kunnen meeliften met groot onderhoud de komende jaren.
- Nieuwe knelpunten moeten worden voorkomen. Dat betekent anders omgaan met nieuwe ontwikkelingen en revitalisatie van stedelijk gebied. Waar water in stedelijk gebied tot nog toe met technische voorzieningen zoals rioolbuizen, infiltratiekratten en pompen werden aangepakt, dient er meer en meer gebruik te worden gemaakt van een slimme inrichting van het maaiveld om de soms enorme hoeveelheden neerslag te kunnen verwerken.
- Een en ander zal verankerd moeten worden in de Omgevingsvisie en doorwerken in omgevingsplannen, beheer en vergunningen.

Ook communicatief liggen er uitdagingen

Klimaatadaptatie is niet alleen een zaak van overheden. Ook maatschappelijke organisaties, zorginstellingen, woningeigenaren, inwoners en bedrijven ervaren de gevolgen van klimaatveranderingen en kunnen een bijdrage leveren. Dat gaat niet altijd vanzelf en vergt voortdurende aandacht. Gemeenten moeten in gesprek gaan met maatschappelijke partners en inwoners. Stimuleringsregelingen voor afkoppelen en vergroenen van stedelijk gebied (operatie Steenbreek; tegel eruit, plant erin!) kunnen helpen. Dat vergt extra inspanningen op het gebied van communicatie, maar ook het beschikbaar stellen van goede informatie.

Voldoende capaciteit

De bestrijding van hitte, droogte en wateroverlast kost geld en tijd. Op termijn is anders werken niet per definitie duurder of moeilijker. Maar voor het oplossen van de knelpunten en het verankeren van klimaatadaptatie in het beleid is extra aandacht en capaciteit nodig. En, net zoals het van belang is dat er één coördinerend wethouder is, is het van belang dat ook ambtelijk iemand is die - over meerdere afdelingen heen - de regie voert.

IMPULS voor water gerelateerde maatregelen

Watergebonden maatregelen kunnen gefinancierd worden vanuit de rioolheffing. Sommige gemeenten hebben in hun rioleringsplan (watertakenplan) daar al rekening mee gehouden, andere in mindere mate. Voor het stimuleren van watergebonden maatregelen heeft het Rijk de IMPULS-regeling in het leven geroepen en een bedrag van 6,4 miljoen beschikbaar gesteld voor de Achterhoek. Daar moet echter wel een eigen budget tegen over staan van ruim 17 miljoen.

Extra budget nodig voor hitte en groen

Maatregelen om anders met hitte om te gaan en de openbare ruimte klimaatrobust in te richten kunnen niet of maar deels gefinancierd worden vanuit de rioolheffing. We adviseren daarom om extra budget te reserveren en capaciteit vrij te maken voor maatregelen om het stedelijk gebied te vergroenen, om particulieren en bedrijven te stimuleren en om tijdens hittegolven extra aandacht te geven aan kwetsbare inwoners.

Namens Bestuurlijk Overleg samenwerking Water Achterhoek+
20 mei 2021

Joost van Oostrum
Voorzitter

Colofon

Uitgave van Samenwerkingsverband Water
Achterhoek+

Redactie

Jacqueline Tomey, gemeente Aalten
Jan-Arie van Berkum, Van Berkum Advies

Vormgeving

Total iD, Hardenberg

© 2021